

หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
Good Governance Affecting Personnel Management of School
Under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2

¹อภิญญา ไชยบัว Aphinya Chaibao

²พระมหาธำรงค์ จิตปุณโย Phramaha Thamrong Thitapunkho

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{1,2}Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

¹Corresponding author, e-mail: Aphinya.believe@gmail.com

Received November 20, 2023; Revised September 27, 2024; Accepted: September 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 2) ศึกษาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 3) ศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 80 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครู จำนวน 2 คน 3) หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล 1 คน รวมทั้งสิ้น 320 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมมาเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักนิติธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักคุณธรรม 2) การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การออกจากราชการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การวางแผนอัตรากำลัง 3) หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ค่าประสิทธิภาพใน

การทำนาย (R Square) เท่ากับ 0.776 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับ 0.188

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล; การบริหารงานบุคคลสถานศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี เขต 2

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the good governance of management of the schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2 2) to study personnel management of the schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2 and 3) to study good governance affecting personnel management of the schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample was 80 schools with an administrator or a deputy administrator, a personal manager, and two teachers totaling 320 people. The research instrument was a questionnaire. The statistical analysis was frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression. The results of the research found that: 1) The good governance of management of the schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, as a whole and in each aspect was at a high level. The highest level is the rule of law and the lowest is morality. 2) The personnel management of the schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2, as a whole was at a high level. The highest level is resignation and the lowest level is manpower planning. 3) The good governance affecting personnel management of the schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2. Statistically significant at the .001 level, the prediction efficiency R Square) was 0.776, and the standard error in prediction (Standard Error) was 0.188.

Keywords: Good Governance; Personnel Management of School; Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

ปัจจุบันการเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีที่หลากหลายส่งผลต่อทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้านจึงเกิดผลกระทบตามมาในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของชาติ ดังนั้นจึงพบว่าหลักธรรมาภิบาลมีบทบาทในการสนับสนุนในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากระบบโครงสร้างต่างๆ ภายในประเทศจะสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น มีภูมิคุ้มกันที่ดี อยู่บนหลักประชาธิปไตย นำมาซึ่งความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทยและความยั่งยืนของการพัฒนา ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 กล่าวไว้ว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคม ทั้ง

ภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ตามมาตรา 6 ระบุว่า การบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา รูปแบบการจัดทำแผนเพื่อวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญ โดยมาตรา 65 ภายใต้หมวดแนวนโยบายแห่งรัฐ ได้กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ และกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกัน หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นกุญแจสำคัญที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการ เนื่องจากเป็นหลักการที่ครอบคลุมกว้างขวางทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการบริหาร โดยสาระของหลักธรรมาภิบาล คือ การทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม ยุติธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เชิงประสิทธิผล เพื่อสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม (ทิวากร แก้วมณี, 2559) ซึ่งเป็นไปตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการปฏิรูปการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา กำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปให้สถานศึกษาโดยตรง โดยหลักธรรมาภิบาลประกอบไปด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) สถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาและเป็นสถานศึกษาของรัฐจึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดีหรือหลักธรรมาภิบาล มาบูรณาการใช้ในการบริหารงานบุคคล เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา

สำนักงานเขตพัฒนาการศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยมีการส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภทให้เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และมีทักษะวิชาชีพขั้นสูง เช่น การพัฒนาครู การอบรมครู การปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยสู่ครูมืออาชีพ แต่ด้านประสิทธิผลของโรงเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2563 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบกับ

คะแนนเฉลี่ยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระดับเขตพื้นที่กับระดับประเทศ พบว่า ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่น้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศลดลงร้อยละ -1.46

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อิสระ มีระเบียบ และเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ได้รับขวัญกำลังใจ การยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และส่งผลให้การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ออกแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ที่มีแบบแผนการวิจัยในลักษณะของกลุ่มตัวอย่างเดียว ศึกษาแบบแผนที่ไม่มีการทดลอง (The one short, non-experimental case study design)

1. ผู้วิจัยได้กำหนดการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 99 โรงเรียน มีบุคลากรทั้งหมด 968 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 80 โรงเรียน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางค์ มีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 4 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ ผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครู จำนวน 2 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูล จาก 80 โรงเรียน มีกลุ่มตัวอย่าง 320 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะของคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จำนวน 5 ด้าน คือ 1) การวางแผนอัตรากำลัง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ 5) การออกจากราชการ

3. การวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์สถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

4. ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง = 1.00 แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ให้ข้อมูลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนละ 4 คน คือ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ ผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน 2) ครู จำนวน 2 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารงานบุคคล 1 คน จำนวน 8 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 32 ฉบับ นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's - Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยใช้เกณฑ์ยอมรับที่มีค่ามากกว่า 0.70 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .959

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยค่ามัธยเทศคณิตเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักความมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรม ตามลำดับ

(n = 320)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
หลักนิติธรรม	4.49	0.31	มาก
หลักคุณธรรม	4.39	0.37	มาก
หลักความโปร่งใส	4.40	0.42	มาก
หลักความมีส่วนร่วม	4.44	0.37	มาก
หลักความรับผิดชอบ	4.42	0.43	มาก
หลักความคุ้มค่า	4.43	0.40	มาก
รวม	4.43	0.32	มาก

จากตาราง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรกได้แก่หลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.31) รองลงมาได้แก่ หลักความมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.37) หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.40) หลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.42) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายได้แก่ หลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.37)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษา การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่ามัธยฐานเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ การออกจากราชการ การดำเนินการทางวินัย และการลงโทษการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และการวางแผนอัตรากำลัง ตามลำดับ

(n = 320)

การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การวางแผนอัตรากำลัง	4.44	0.39	มาก
การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.54	0.39	มากที่สุด
การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	4.49	0.40	มาก
การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ	4.59	0.42	มากที่สุด
การออกจากราชการ	4.72	0.46	มากที่สุด
รวม	4.55	0.39	มากที่สุด

จากตาราง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับแรกได้แก่ การออกจากราชการ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.46) รองลงมาได้แก่ การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.42) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.39) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.40) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายได้แก่ การวางแผนอัตรากำลัง ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.39)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ผลการศึกษา หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 พบว่า หลักคุณธรรม (X_2) หลักความโปร่งใส (X_3) หลักความมีส่วนร่วม (X_4) และหลักความคุ้มค่า (X_6) มีผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) = 0.881 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปร

พยากรณ์การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ได้ร้อยละ 77.6 ($R^2 = 0.776$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 จากผลการวิจัย หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า เมื่อพิจารณา ในภาพรวม พบว่า หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ หลักนิติ ธรรม หลักความมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และหลัก คุณธรรม ด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลบริหารสถานศึกษามากที่สุด คือหลักนิติธรรม และหลักคุณธรรม คือด้านที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลบริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารพัฒนา สถานศึกษาและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพบุคลากรและนักเรียนให้มี คุณภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องตามหลักธรรมาภิบาลตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้มีการนำมาใช้ในการบริหาร จัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยการบูรณาการเข้ากับการ ดำเนินงานตามโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดัง ตัวอย่างสอดคล้องกับงานวิจัยของสิรินญา ศิริประโคน ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาโดยใช้ หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน บ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($X=4.40$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา และต่ำสุด ดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก ($X=4.49$) รองลงมาคือ ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($X=4.42$) และ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($X=4.31$) (สิรินญา ศิริประโคน , 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของวณัฐนันท์ กมลบุรณ์ ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์พันธะระหว่างการ บริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้าน หลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความสำนึกรับผิดชอบ ด้าน หลักความเสมอภาค ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักประสิทธิผล (วณัฐนันท์ กมลบุรณ์, 2561)

2. การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จากผลการวิจัย การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน คือ คือ 1) การวางแผนอัตรากำลัง 2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ 5) การออกจากราชการ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การออกจากราชการ การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ และการวางแผนอัตรากำลัง คือการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาที่ใช้น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูกลุ่มบริหารงานบุคคลมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่และเข้าใจในกฎระเบียบแต่ละด้านเป็นอย่างดี ส่งผลให้การปฏิบัติงานต่างๆ มีระบบและเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับงานวิจัยนภัสสรณ์ มูลสิน ได้ศึกษาเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่าการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ทั้งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับขั้วมิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ด้านการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ด้านการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ และการออกจากราชการ (นภัสสรณ์ มูลสิน, 2561)

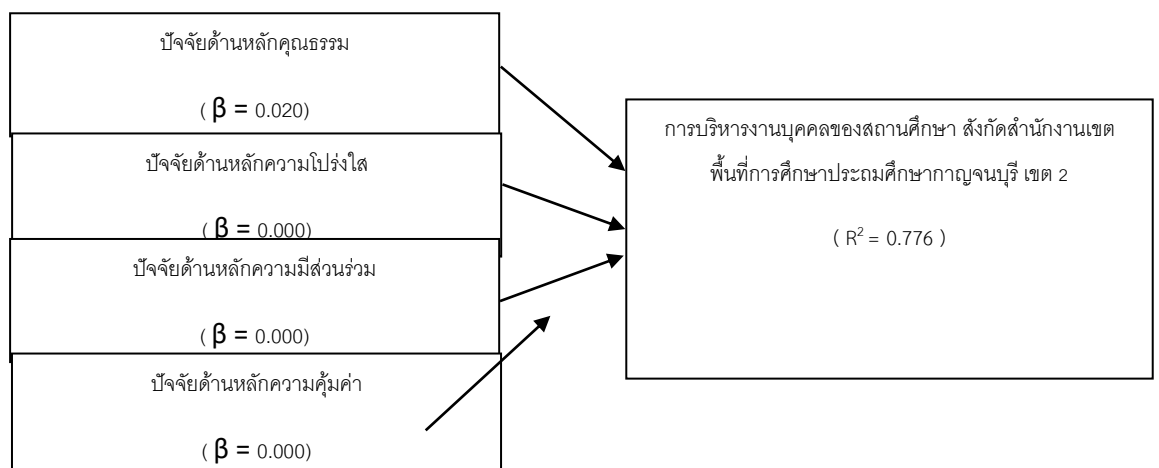
3. หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ปรากฏในสมการพยากรณ์ 4 ตัวแปร ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.881 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สามารถทำนายการบริหารงานได้ร้อยละ 77.6 ($R^2 = 0.776$) ส่วนที่เหลืออีก 22.4 เกิดจากปัจจัยอื่นๆ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันสถานศึกษามีครูและนักเรียนจำนวนมาก การบริหารจัดการคนในองค์กรจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่งผลให้การบริหารคนจึงต้องใช้ศิลปะและกลยุทธ์ในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งการดำเนินกิจกรรมนั้นจะขาดไปไม่ได้คือการมีส่วนร่วมของคนในสถานศึกษาเพื่อแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ข้อบกพร่องให้ดียิ่งขึ้น และสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดต่อสถานศึกษา โดยการยึดหลักคุณธรรมในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล ข่าวสารได้สะดวกและง่ายต่อการเข้าถึง สอดคล้องกับงานวิจัยปราโมทย์ แสนกล้า ได้ศึกษาวิจัยเรื่องหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อนำมาเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านคุณธรรม ความเสมอภาค และความโปร่งใส ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านความพร้อมรับผิด ส่วนระดับประสิทธิผลของ

สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์การแห่งการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในภาพรวมหลักธรรมาภิบาลส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 61.10 เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า มุ่งเน้นฉันทามติ ความพร้อมรับผิด และการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยรวมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 62.80 ด้านความพร้อมรับผิด และมุ่งเน้นฉันทามติส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 องค์ประกอบด้าน มุ่งเน้นฉันทามติ และการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และองค์ประกอบด้านมุ่งเน้นฉันทามติ การมีส่วนร่วม และความเสมอภาค ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ปราโมทย์ แสนกล้ำ, 2563)

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัย พบว่า หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีค่า β มากที่สุด คือคือ หลักคุณธรรม (X_2) ($\beta = 0.020$) หลักความโปร่งใส (X_3) ($\beta = 0.000$) หลักความมีส่วนร่วม (X_4) ($\beta = 0.000$) และหลักความคุ้มค่า (X_6) ($\beta = 0.000$) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 แสดงให้เห็นว่าการจะเพิ่มระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษานั้น หากเพิ่มระดับปัจจัยหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่าจะสามารถทำให้ระดับการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นจากการวิเคราะห์ดังกล่าว สามารถเขียนแผนภูมิได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ ในรูปของสมการพยากรณ์คะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน
การแสดงความสัมพันธ์ ในรูปของสมการพยากรณ์คะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 0.287 + 0.020 (X_2) + 0.000 (X_3) + 0.000 (X_4) + 0.000 (X_6) (R^2 = 0.776)$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = 0.020 (X_2) + 0.000 (X_3) + 0.000 (X_4) + 0.000 (X_6)$ ($R^2 = 0.776$)

บทสรุป

หลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีคะแนนมากที่สุด คือ หลักนิติธรรม ด้านที่มีคะแนนน้อยสุด คือ หลักคุณธรรม ส่วนการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีคะแนนมากที่สุด คือ การออกจากราชการ ด้านที่มีคะแนนต่ำสุด คือ การวางแผนอัตรากำลัง และหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ปรากฏในสมการพยากรณ์ 4 ตัวแปร ได้แก่ หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) = 0.881 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรพยากรณ์หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 2 ได้ร้อยละ 77.6 ($R^2 = 0.776$)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรมีการใช้กฎระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีความถูกต้อง มีเหตุผล และชัดเจน ได้รับการยอมรับจากครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ มีการปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคลากรครู ผู้ปกครอง และนักเรียน มีการกำหนดขอบข่ายภาระงาน โดยมอบหมายงานให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

1.2 การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ควรยึดถือข้อปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ โดยปราศจากความรู้สึกส่วนตัว เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตนอยู่ในจรรยาบรรณและป้องกันการกระทำผิดวินัย

1.3 ผู้อำนวยการสถานศึกษาควรประพฤติปฏิบัติตนอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม ให้มีการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา มีข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และเข้าถึงได้ง่าย เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานของสถานศึกษาและเป็นที่ยอมรับของผู้เรียน บุคลากรครู ผู้ปกครอง และชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ ที่คาดว่าจะส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานฝ่ายต่างๆ ในสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาต่อไป

2.3 ควรศึกษาหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น และภูมิภาคอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ทิวากร แก้วมณี. (2559). *ธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์.
- นภัสภรณ์ มูลสิน. (2561). การบริหารเชิงกลยุทธ์กับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. *ปริญญานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปราโมทย์ แสนกล้า. (2563). หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา. *วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- วณัฐสนันท์ กมลบุรณ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *ปริญญานิพนธ์ศาสตรบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิรินญา ศิริประโคน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนบ้านมาบเตย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญา* *มหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเกริก.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, (30)(3): 608.

